

הלכה למעשה

עם רבני רשת בתי ההוראה הארצית 'המאורות'

נופשים: האם יוצאים ידי חובת נטילת ידים בטבילת הידים בברכה

הגאון רבי אורן צדוק שליט"א // ראש בית ההוראה 'נור ההוראה' מרבני בית ההוראה

שאלה: אנו נופשים באזור הצפון בבית בו מצויה בריכת שחיה פרטית, לעתים אנו מתעצלים לקום בשעת האכילה לנטילת ידים, האם בטבילת הידיים בברכה, יוצאים אנו ידי חובת נטילה? בברכה, יצחק פרץ. מקסיקו.

תשובה: שאלה זו נתונה במחלוקת, דעת רבינו הרמב"ם (פ"ו מהלכות ברכות ה"ה) שאין מטבילין ידים בארבעים סאה מים שאובים שבקרקע, ולעומתו הראב"ד הראב"ד בהשגותיו שם חולק ומתיר. ודעת הרי"ף והרא"ש בסוגיא דצינור נראית כהרמב"ם. ומרן בשלחן ערוך (סימן קנ"ט סעיף ט"ז) הביא שתי דעות אלו מבלי להכריע, ואנן קיימא לן כדעת הרמב"ם, וכן משמעות ביאור הלכה (האחרון בסימן קנ"ט ד"ה ולהראב"ד), יעו"ש. אולם נדונו לא קרב למחלוקת זאת בפועל, באשר כתב מרן שם בבית יוסף, שאפילו לדעת הרמב"ם אם מים אלו נמשכו אל תוך הבור, על אף שאינן מועילים לטבילת כל הגוף מכל מקום מועילים לטבילת הידיים, יעו"ש טעמו, ולאור זאת הורה כן בשלחן ערוך שם. וכן הוא בנידונו שאין הברכה מתמלאת מן האויר, אלא על ידי צינורות הקבועים בקרקע שאין להם בית קיבול, והמים נמשכים בהם, נמצא שכשרים מים אלו לטבילה.

אולם קודם שמתירים את הדבר, הצורך לבדוק שני נתונים חשובים: א'. האם אין מצב של זליגת מים אפילו מועטה מאוד מן הברכה החוצה, כגון שהיא סדוקה במקום כל שהוא, שאם אכן כך הדבר, יש כאן מציאות של זחילת מים, ולא ניתן להכשיר מים אלו לטבילת הידיים.

ב'. האם יש פילטר בברכה שמוציא את המים ממנה לתהליך סינון ומחזיר את המים אליה שנית, שבוה כידוע דנו אחרוני זמנינו לדונם כמים זוחלים, וממילא פסולים לטבילת הידיים. אמנם אם משום כך לכאורה יהיה מותר לטבול את הידיים כאשר אין הפילטרים עובדים, שאז אין מציאות של זחילה. אלא שיש בזה מקום עיון בדבר.

המשך בעמ' 2 <<

עיון הפרשה

פִּי אֲתָם פָּאִים אֶל הָאָרֶץ (ל"ד, ב').

לרגל יומא דהילולא רבה, למורינו ורבינו הגאון רבי שלום יצחק הלוי זצוק"ל, ראש רבני תימן בארץ ישראל, אספנו וליקטנו פנינים ושביבי הוד מארחותיו תורתו והנהגותיו, למען ידעו דור אחרון בנים יספרו.

רבי שלום נולד בליל יום שלישי כ"א במרחשוון ה'תרנ"א בעיר צנעא בירת תימן לאביו, מאור גולת תימן, הראב"ד הגאון רבי יחיא יצחק הלוי זצוק"ל. את תורתו קיבל מאביו ומיתר חכמי העיר, ובהגיעו לפרקו נשא את בת הגאון רבי אברהם הכהן זצוק"ל, בנו של הגאון רבי אהרן הכהן זצוק"ל.

גם במעללו יתנכר נער". שקידתו המופלאה של רבינו, כשרונותיו המזהירים, תפיסתו המהירה והבהירה, זכרונו החזק, ויותר מכל מדותיו הטובות ויראתו הקודמת לחכמתו, העמידוהו בעל כרחו בין הטובים והמצויינים שבבני הדור הצעיר. אט אט החל משמש בקודש לצידו של אביו, בבחינת שוחטים וסמיכתם. כבר בצעירותו ניתן למצוא את רבינו חתום בתשובה יחד עם זקני וחשובי חכמי תימן. הכל הכירו כי אברך צנוע זה נועד לגדולות ולגדלות, וכפי שהעיד לימים אחיו כי ידעו כל בני העדה כי ברא כרעא דאבוה, ועתיד הוא בבא העת למלא את מקום אביו.

בשנת ה'תרפ"ג עלה לארץ הקודש, בה נבחר לכהן פאר בבית הדין הרבני בתל אביב, וכן שימש כרבם של יהודי תימן בעיר, וכחבר מועצת הרבנות הראשית.

רבות, גדולות ונצורות פעל רבינו למען יהודי תימן בארץ הקדש, בכינון והקמת מוסדות הרבצת תורה אשר עמד בראשותם, מהם ישיבת אהל תורה בתל אביב וישיבת סוכת שלום בירושלים, חברת תורה אור ועוד.

רבינו הוציא לאור את שו"ת פעולת צדיק למהרי"ץ בתוספת הגהותיו, וכן חיבר את שו"ת דברי חכמים, דברי שלום על חלק הדקדוק למהרי"ץ, ועוד.

עלייתו של רבינו לארץ ישראל, הייתה כרוכה ומשופעת בניסים רבים. כבר בהיותו בתימן חלה במחלת כליות קשה, והיה שותת דם. הוא ביקש להתרפא ולמצוא מזור למחלתו, בידי הרופאים האנגלים שבעיר עדן. בדרכים קשות, ותוך יסורים קשים ותלאות רבות, הגיע לעדן. שם נכנס לבית החולים, אך הרופאים לא מצאו מזור למחלתו.

מקץ שנים מעטות לעלייתו ארצה של רבינו, נקרא רבינו שלום על ידי הוועד לעדת התימנים, לבוא לכהן כרב ראשי לקהילה ולשמש גם כחבר בית הדין בתל אביב יפו. וכך, ביום ה' בעשירי לחודש תמוז ה'תרפ"ה התייצב רבינו שלום בפני הרבנים הראשיים ליפו תל אביב דאז, הרה"ג בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל, לימים ראשון לציון ורב ראשי לישראל. ומשנהו הרה"ג שלמה אהרן הכהן אהרונסון זצ"ל [תולדותיו ופעליו נתפרטו בספר "החכם המופלא הרב שלמה אהרונסון הכהן"], שסמכו שניהם כאחד ידיהם עליו, סמיכה בכל כוחם, והוא מונה על ידם לשני תפקידים אלו.

הגאון המקובל רבי מרדכי שרעבי, כאשר אך שמע על פטירתו קם ממקומו כשהוא רועד בכל גופו. לפליאת תלמידיו סיפר, כי באותו הלילה ראה בחלמו את רבינו היושב בפמליה של מעלה, בין קדושי עליון. רבינו נתבקש בישיבה של מעלה בישיבה טובה בשנת הפ"ג לחייו בכ"ו בתמוז תשל"ג, והוא שבע מצוות ומעשים טובים. זכותו תעמוד לנו.

עיוני הלכה ומנהג

בעניין הזמנה לברית מילה

יש לברר, האם יש חשש להזמין בפה להדיא את הקרואים לסעודת המילה או לא. וכפי הידוע רבים מקהילות ישראל נמנעים מלהזמין את הקרואים בהדיא, ואשר על כן אינם מזמינים בפירוש אלא רק מודיעים על שמחת הברית ותו לא מידי. ויש לברר מה מקורה של הנהגה זו, והאם יש לה שורש וענף בדברי רבותינו בתלמוד ופוסקים ראשונים גם אחרונים. כתב הרמ"א (יורה דעה סימן רס"ה סעיף י"ב) וז"ל: כל מי שאינו אוכל בסעודת מילה, הוי כמנודה לשמים. ודוקא שנמצאו שם בני אדם מהוגנים, אבל אם נמצאו בני אדם שאינם מהוגנים, אין צריך לאכול שם, ע"כ. ובפתי תשובה שם ס"ק י"ח הביא בשם מהר"ט ותשובת מקום שמואל, שטוב לבטל המנהג שהשמש קורא על סעודת ברית מילה, כי אולי לא ילכו מטעמים המתהווים, ויהיה חס ושלום בכלל נידוי.

ראשית כל, המתבונן בלשון הרמ"א הנזכר יראה שכל החשש לנידוי הוא אינו אלא במי שכבר נמצא בסעודת מצוה ואינו אוכל, אך לא איירי כלל ועיקר במי שהזמינוהו ונמנע מלהשתתף. ודוחק מאד להעמיס בלשונו שכונתו גם על מי שהזמינוהו לבוא ונמנע מלבוא, כמבואר למעין בלשונו. והנה מקור דברי הרמ"א הם על פי דברי הגמ' בפסחים דף ק"יג ע"ב, דהכי איתא התם: שבעה מנדוין לשמים, אלו הן, מי (יהודי) שאין לו אשה, ושיש לו אשה ואין לו בנים, ומי שיש לו בנים ואין מגדלן לתלמוד תורה, ומי שאין לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו, ומזוזה בפתחו, והמונע מנעלים מרגליו, ויש אומרים אף מי שאין מיסב בחבורה של מצוה. וכתבו התוס' שם (ק"יג ע"א ד"ה ואין), "ואין מיסב בסעודת מצוה" (כך היא גירסת התוס'), דהיינו בסעודת מילה, דאמרו במדרש דניצול מדינה של גיהנם, וסעודת נישואין בתלמידי חכמים. ודוקא שיש שם בני אדם מהוגנים, עכ"ל.

והנה טעם זה לא נאמר רק בסעודת מילה אלא בכל סעודת מצוה גם בסעודת נישואין (שהיא ודאי סעודת מצוה לכו"ע), ובזה לא מצאנו לא ראינו ולא שמענו שנהגים שלא להזמין את הקרואים. ומה ראו על ככה לחלק ביניהם. ועוד, שהרי גם אם נאמר שמוזמנים שנמנעים לבוא בסעודת הברית הם בכלל מנדוים לשמים ח"ו, הרי מכל מקום כיון שהם יודעים שיש שם סעודת מילה במקום פלוני, ומה הועילו חכמים בתקנתם שכבר מובן מאליה שמהודעתו של בעל הברית על המילה, כי כוונתו היא שיבואו ממש לסעודה, וממילא מי מהם שלא יבוא שוב הוא בכלל מי שאינו מיסב בסעודת מצוה. *בשבוע הבא נציב עוד מעט ציונים בזה א"י.* (לתגובות והערות, ניתן לשלוח למייל המערכת. המעוניינים לפרסם במדור זה - עיוני ובירורי הלכה ומנהג, יש לפנות אל מערכת הגיליון).

המשך מעמ' 1 <<

שהרי במי הברכה רוחצים ומצננים את הגוף, ואם כן יש לדון בהם משום מים שנפסלו מחמת עשיית מלאכה, ואם ברחיצה עוד היה ניתן לדון זאת כרוחץ את המודח מכבר, בהיות שאנשים נכנסים אליה נקיים אף שיש הנאה מעצם השחות בהם, מכל מקום אינו חשוב בשל כך כמלאכה, אולם הנכנס לקרר גופו ולהצטנן במים אלו בהחלט נחשב כעושה בהם מלאכה, כמבואר בדומה לו בשלחן ערוך סימן ק"ס סעיף ג'. אלא שיש להתיר הדבר על פי המבואר בשלחן ערוך (שם סעיף ה'), שאין מלאכה פוסלת במי מקוה אף לאחר שתלשן, והוא הדין כאן שאין דינם כשאובים, כיוון שנמשכו כאמור בצניורות. אלא שראיתי במחברי ספרים בזמננו שהחמירו בדבר, וראיתם מספר עולת תמיד, הביאוהו להלכה משנה ברורה (סימן ק"ס ס"ק כ"ד) וכך החיים (אות ל"א) ועוד אחרונים, יעויין. ולעניות דעתי יש מקום חילוק בדבר, יעויין היטב. ועל כל פנים למעשה ימהיות טובי יראה להתאמץ וליטול ידיו כדת וכדין, אלא אם כן הוא דחוק ואין לו מים בקרבת מקום, שיכול לסמוך ולהקל, ויברך קודם טבילתו בהם 'אקב"ו על נטילת ידים', למרות שבפועל טובל הוא את ידיו.

יחידי סגולה

ציצים ופרחים במשנת רבותינו

לבני דודיהן לנשים (ל"ו, י"א).

הגאון רבינו שלמה בדח"ל, ביאר כי מכאן למדים שעל האדם לישא אשה דווקא מקרובותיו ובני משפחתו. "לבני דודיהן לנשים" - ראשי תיבות "לדל". ומכאן ילמד האדם לישא אשה מקרוביו, שהרי אבותינו הקדושים, לא רצו לישא נשים אלא ממשפחתם, שנאמר: "אם לא אל בית אבי תלך ואל משפחתי, ולקחת אשה לבני" (בראשית כ"ד, ל"ח), וכן הוא אומר: "ומבשרך לא תתעלם" (ישעיה, נ"ח, ז). ואפילו הם דלים, או הוא או היא, אל יפנו אל העושר, ואל תהי קלה ומאוסה בעיניו, שהרי אמרו ז"ל: "בנות ישראל נאות הן, אלא שהעניות מנוולתן" (נדרים ס"ו ע"א). וזהו ראשי תיבות לדל, כי העושר והכבוד מלפני ה', ובידו לגדל ולחזק לכל, עכ"ל.

(עולת שלמה)

אלה המצוות והמשפטים (ל"ו, י"ג).

הגאון רבינו דוד עדני זצ"ל ביאר ב'מדרש הגדול', כי משה רבינו סיים את ספר במדבר בלשון "אלה", ללמד את ישראל, כי אם ישמרו את מצוות ה' שנאמר בהם אלה, יקיים ה' להם את הנחמות שנאמר בהם ג"כ לשון זו, וזו לשון קדשו: אלה המצוות והמשפטים, אמר להן משה לישראל: אם מקיימין אתם מצוותי של הקב"ה, שנאמר בהן: "אלה המצוות", הוא עתיד לקיים לכם כל הנחמות האמורות בלשון אלה, גדול שבכולן זה שנאמר: "והולכתי עורם בדרך לא ידעו, בנתיבות לא ידעו אֲדַרְיָכֶם, אשים מחשך לפניכם לאור ומעקשים למישור, אלה הדברים עשיתם ולא עזבתם" (ישעיה מ"ב, ט"ז), כן יאמר בעל הרחמים, עכ"ל.

(מתוך סדרת הספרים 'שולחן מלכים', מאת הגאון רבי יוסף צברי שליט"א)

הודעה חשובה

הוועידה השנתית לרפואה והלכה שע"י רשת בתי ההוראה 'המאורות' - לשנת ה'תשפ"א, תתקיים א"ה ביום ראשון הקרוב ב' מנ"א ה'תשפ"א, באולמי בויאן בבני ברק.

רבנים ומורי ההוראה המעוניינים להשתתף - יצרו קשר עם הנהלת

בית ההוראה בטל' - 08-9302-302

רשת בתי ההוראה
המאורות
 להוראת קודש תינו
 מוקד ההלכה
 הארצי
 שעל ידי רשת בתי ההוראה
חייגו בכל עת: *8416
 ישראל - 03-30-88-88-5
 ארה"ב - 151-8613-0185
 ניתן לשלוח שאלות במייל, ולקבלת העלון מדי שבוע
 בדוא"ל - שלחו ל:
 sm088302222@gmail.com | או באמצעות
 אתר המאורות: kav.meorot.net

לתרומות והקדשות לזיכוי הרבים
 בארץ ובעולם - חייגו: 08-9302-302